

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (ports iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianas og for andre end forannevnte landes vedkommende i St. Olafs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petilinie.

Vore ærede abonnenter i Norge udenfor Kristiania, i Sverige og Danmark, Tyskland, Østerrige og Luxemburg bedes fornye sit abonnement igjennem posten snarest. Abonnenterne i Kristiania og i andre lande end de ovennævnte, der ikke afbestiller det inden den 1ste oktober, betragtes fremdeles som abonnenter.

Politisk oversigt.

Af Østerriges katolikker er nordbøhmerne dem, som er komne videst i organisation. De har i disse dage afholdt sin 4de aarsforsamling, der var talrig besøgt.

En tysk østafrikansk embedsmand Künzel er i Witu kommen i strid med de indfødte; han blev dræbt tilligemed 7 ledsagere. — Socialisterne gjør storartede forberedelser til paa 1ste oktober at kunne feire socialistlovens udløb paa en for dem passende maade; ogsaa politiet gjør dito forberedelser for at forhindre udskeielser.

Den bairiske regering har forbudt gammelkatholikernes biskop Reinkens ikke blot at udøve biskopelige funktioner, men ogsaa at bære biskopelige insignier i landet.

„De forskjelligste landes aviser bringer udførlige beretninger om jødernes stilling i Rusland,“ siger „Aftn.“ ganske rigtig. Om al den forfølgelse mod gods, liv og religion, som katolikerne indenfor Ruslands omraade lange tider igjennem har været og endnu er gjenstand for, derom tier derimod pressen sedvanlig. Men naturligvis — de andre er jo jøder, og jødepenge er af betydning for pressen.

Den franske regering, bekjendt for sine idelige ministerskifter, vil faa indenrigsminister Constans til hoved istedenfor Freycinet, der dog forbliver krigsminister. — Regjeringen har forlangt en stor sum til hjælp for de vandlidte egne i Sydfrankrige.

I Cambay, engelsk Indien, kom det til blodige sammenstød grundet ny opmaaling. 13 døde og 20 saarede.

I Schweiz arbeider man paa en international afskaffen af godstrafiken om søndagen.

Spanien har faaet lidt at bestille paa sine Karoline-øer; de indfødte har nemlig angrebet et fort, der var under bygning, og dræbt 32 soldater.

I den portugisiske koloni Goa er der afholdt de sedvanlige valg, men med usedvanlige uroligheder; 17 vælgere dræbtes, og mange blev saarede.

I San Salvador er opstandens hovedmand, general Ezeta, nu valgt til præsident.

Gudstjenesten i St. Olafs kirke i Kristiania.

Søndag den 28de september: Kl. 8 stille messe med homili. Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med katekese.

Tirsdag, torsdag og fredag aften kl. 7 religiøse foredrag paa tysk af pater prior Scheer.

St. Halvards kapel, Urtegaden 29.

Søndag: Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 4½ andagt med katekese.

I oktober maaned holdes rosenkransandagt.

Ugekalender.

Søndag den 28de. 18de søndag efter pinse (Epist.: I Kor. 1, 4—8; evang.: Matth. 9, 1—8). Vorfrues syv smerter. — Mandag. Erkeengelen Mikael. — Tirsdag. Hieronymus, prest og kirkelærer, † 420. — Onsdag, den 1ste oktober. Gregor, Armeniens apostel og martyr, † ca. 300. — Torsdag. Skytsenglefest. — Fredag. Marias navnedag. — Lørdag. Frans fra Assisi, ordensstifter, † 1226.

Søndag den 5te oktober. Rosenkransfest.

18de søndag efter pinse*).

I dagens epistel, som er tagen af 1ste brev til korintherne, siger st. Paulus os, at ved Kristus er vi blevne gjorte rige i alt. Vor uafsladelige takkebøn bør altsaa bestaa deri, vort levnet gaa derudpaa, at vi bevarer rigdommen trofast. Lad os tage verset i nærmere øiesyn!

Vor opmærksomhed henledes straks paa Midleren, igjennem hvem naadens floder strømmer ned til os som igjennem en ledning og samtidig som fra kilden. „For vor skyld blev Han fattig, der Han var rig — blev Han et foragtet menneske, da Han kun var Gud — paa det vi ved hans fattigdom skulde blive rige (II Kor. 8, 9).“ Menneskevorden med den helligste sjæl i et den fuldstændig underdanigt legeme, var Jesus i egenskab af Faderens enbaarne fuld af naade og sandhed (Joh. 1, 14). Han var fuld af naade,

*) Ved en feiltagelse blev der i søndags bragt en artikel om nærværende søndags epistel.

idet Han besad den i dens højeste grad og med alle de virkninger til bedste for en selv eller for andre, som naaden overhovedet kan eie. Af hans fylde har vi efter st. Johannes's vidnesbyrd modtaget naade over naade, saa rigelig, at selv Mennesker har kunnet kaldes fulde af naade. Er det ikke saaledes, at himmelbudet betitler jomfru Maria? Siger st. Paulus det ikke idag om andre kristne, hvad betyder da hans ord: „I er blevne rige i alt, saa at eder ikke fattes paa nogen naadegave?“ Fylden i os er imidlertid af en anden art end i Frelseren; vi kan kun besidde den, saavidt et simpelt menneske formaar, nemlig i forhold til enhver livskald og opgave i verden, samt til den høide af salighed, hvortil Gud efter sit frie tykke har bestemt enhver især.

At ingenlunde alle er bestemte til ens grad af salighed, og at midlernes rigdom følgelig er forskjellig hos de forskjellige, sees klarlig af apostelens udtalelse: „Enhver af os er naaden given efter Kristi gaves maal (Ef. 4, 7)“ : eftersom Kristus finder for godt. Selv om naadens fylde er tilstede i adskillige, varierer den altsaa sterkt.

Heraf følger da atter, at Guds moders pris intet afbræk lider ved, at ogsaa andre kaldes fulde af naade. Thi den relative fylde rettede sig jo efter menneskets livsopgave, og da ingen kaldelse kan tænkes højere end den at være Guds moder og Kristi opdragerinde, kan der heller ingen naadefylde tænkes større i noget menneske end Marias. Den rettede sig efter trinnet af salighed, hvortil Gud har bestemt vedkommende, og da ingen blot skabning kan stilles over englenes og alle helliges dronning, er hun fremfor alle skabninger naadefuld. Lad os tilføie, at fylden endnu desuden retter sig efter troskaben, med hvilken enhver, gribende Guds naade, benytter hans gaver, og det bliver klart, at den, der blev undfangen uden plet, der var fri for begjærlighederne, der aldrig begik svær eller let synd — det bliver klart, at hin kvinde er den med særlig udmerkelse blandt alle betitlede: naadefulde. Lige lidet skaar lider Jesu ære, ved at Maria kaldes naadefuld, og Marias ære, ved at andre kaldes naadefulde, fordi den ene er saa langt fremragende over den anden.

Hvad det gjælder om, er standhaftighed indtil enden, saa at vi kan befindes ustraffelige paa Vorherres Jesu Kristi dag, idet vi har bevaret vor rigdom lige til døden. Den følger os da uden nogensinde mer at løbe fare for at tabes, og paa regnskabsdagen skal det gjøres vitteligt for hele verden, hvor tro en tjener man har været.

Til bestandig udholden her i livet hører vor faste vilje, men endnu mere Guds stadige bistand. Thi ifølge st. Augustins definition bestaar varagtigheden i en Guds gave, ved hvilken man holder ud i Kristo indtil enden. Lad end være, at et menneske er i naadens stand; det gaar dog med ham ligesom med øiet: selv om det er aldeles rask, kan det ikke se, medmindre lyset kommer det til hjælp; ligedan kan et nok saa retfærdigt menneske umulig leve rettelig uden at blive hjulpet af den guddommelige helligheds lys. Dels kan jo nemlig ingen skabt ting foretage noget som helst, især af overnaturligt, medmindre den sættes i bevægelse af Gud. Dels læges nok sjælen ved den helliggjørende naade, men hvad kjødet angaar, bliver alligevel en fordærvelse tilbage, saa at selv en apostel maa vedgaa: „Jeg, den selvsamme, tjener Guds lov med sindet, men syndens lov med kjødet (Rom. 7, 25).“ Tilbage bliver ogsaa et uvidenhedens halvmærke i forstanden, saa vi ved ikke, hvad vi skal bede, som det sig bør (Rom. 8, 26).

Efterdi vi mennesker nemlig ikke ret kjender os selv og hildes i mange strikker, kan vi ikke opnaa klar erkjendelse af, hvad der tjener til vort sande bedste, hvorfor den Helligaand siger i visdomsbogen, at de dødelige menneskers tanker er vaklende, og vore anslag er uvisse (Visd. 9, 14). Desaaarsag gjøres det fornødent, at vi ledes af Gud og bevares mod fristelsernes angreb af Ham, som kjender alt og formaar alt; saa ogsaa Guds børn har at bede: „Led os ikke udi fristelse, men fri os fra det onde!“ Naar Jesus har lært menneskene at bede saaledes, viser Han, at udholdenhed indtil enden er en Guds gave; for det var at spotte Gud, ifald man bad om noget, Han slet ikke giver, men som ligger i vor egen magt. Og den er tilmed saa fuldstændig en gave, at vi endog ved det allerfrommeste liv ikke magter at fortjene den; men gratis giver Gud den, til hvem Han overhovedet finder for godt at give den. Des ivrigere maa vi bøn-falde om den, bede i slig fortrøstning, at vi med epistelen kan sige: Gud vil stadfæste os indtil enden, ustraffelige paa dommens dag! mere: have slig fortrøstning til Guds godhed, at vi paa forhaand med st. Paulus takker, som om varagtigheden alt var os tilstaaet. Det tør vi vove, thi *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam* — Naar en gjør alt, hvad der staar i hans magt, vil Gud ikke heller negte ham yderligere naade.

Menneskenaturens længsler.

Filosofisk-religiøse overveielser.

VII.

(Fortsat.)

Kirke.

„Religion er et spørgsmaal mellem Gud og sjælen. Ingen menneskelig autoritet, som saadan, kan have nogen ret til at gjøre sig gjældende paa dette menneskets indre og helligede omraade. Selve forsøget derpaa er formasteligt.

„Ethvert menneske har skaberen tilstedet frihed til at være sig selv, nemlig til at handle efter sit eget godtbefindende. Hvilken ret har da et menneske eller et samfund af mennesker til at paabyde andre sin tro eller gjøre sine anskuelser og tilbøieligheder, sin overbevisning bindende for dem?

„Der er ingen nedværdigelse saa lav som at underkaste sjælens evige velfærd noget menneskes eller nogen klasse af menneskers private dom eller selvtagne myndighed i trossager. Ethvert rettænkende menneske maa kjende sig krænket derved.

„En kirke, som ikke er af guddommelig oprindelse, men gjør fuld fordring paa, at dens lære skal tros og dens forskrifter holdes paa grund af dens egen autoritet, er en bespottelse af Gud og af den menneskelige fornuft og fortjener igjen spot af alle forstandige mennesker.

„En kirke derimod, som gjør krav paa guddommelig oprindelse, maa, om den vil være følgerigtig, nødvendig ogsaa gjøre krav paa at være ufeilbar i sin lære; thi er den det ikke, kan den lede sine bekyndere i vildfarelse. Men den blotte tanke om at kunne lære vildfarelse i guddommens navn, som den paaberaaber sig, er gudsbespottelig.

En kirke, som er af guddommelig oprindelse, er nødvendigvis organ for guddommelige indgivelse og menneskelivets helliggjørelse. Thi religionen er ikke bare et læresystem af guddommelig givne sandheder, som vi bør tro, men ligesaafuldt et guddommeligt middel for os til at kunne efterleve det, vi tror.

„Hvis vor indtræden i et kirkesamfund ikke er et skridt til et høiere og helligere liv, kilden til en større og fuldkommere aandsfrihed, da fortjener den saakaldte „kirke“ ikke dette navn.

„Øiemedet for en kirkelig autoritet er ikke at hindre menneskets aandsvirksomhed, men at lede den paa ret vei; ikke at gjøre den troende til træl, men at befæste hans aandelige selvstændighed; thi kirkeautoritet, rettelig forstaaet, tjener til udvikling af et menneskes individualitet, til forsvar for hans menneskerettigheder; den er ligesom pantet paa en himmelsk arv, der engang skal løfte hans tilværelse i høide med den bestemmelse, Gud har givet den.

„Religionens guddommelige trossandheder skal anspre menneskets høieste attraa. Ligesom der i det borgerlige samfund gives dem, der heltmodig ofrer sig i det godes og det rettes tjeneste, saaledes maa

der i et kirkesamfund være troshelte, som villig ofrer alt for sjælens velfærd. Naar et kirkesamfund ikke længer frembringer troens offervillige bekyndere og heltmodige martyrer, da er dette kirkesamfund at agte for dødt.

„Der gives ædelmodige, alt opofrende menneskesjæle, hvis største længsel og attraa er at gjøre vel mod de svage, de undertrykte, de lidende medmennesker. De begjærer intet hellere end at tjene Gud ved at tjene næsten i allehaande barmhjertighedsgjæringer. Skulde nu disse ædle tilbøieligheder, som gjør menneskeheden ære, være spildte eller ufrugtbare, fordi de, som har et ophøiet kald, ikke stadfæstes deri, ikke retledes? Men hvem kan yde denne stadfæstelse, hvem kan give den rette og sikre vejledning? Ingen anden end Guds sande kirke; det maa netop være en væsentlig del af dens guddommelige mission her paa jorden at retlede sjælene, stadfæste dem i deres høie kald.

„Sluttelig har vi bevidstheden om, at vi som mennesker er alle lemmer af et samfund, som religion og kirke netop bør sammenbinde til en høiere enhed. Vi har et fælles maal og maa følgelig ogsaa have de fælles midler for at opnaa det. Vi maa derfor gjøre krav paa én sand religion af vitterlig guddommelig indstiftelse, en religionens form eller kirke, synlig for alle; vi maa gjøre krav paa en kirkelig myndighed for at styre, vejlede og forene alle, som bekjender sig til den ene religion, fordi religion og kirke har for alle en fælles bestemmelse i tiden, et fælles endemaal i evigheden.

„Skulde vi da ikke kunne komme til klar erkjendelse af, hvilken den sande religion er? Vi har kun at undersøge og ved vor undersøgelse bruge det lys, som „oplyser ethvert menneske, der kommer til verden“¹⁾. Lad os da følge fornuftens naturlige lys! det vil lede os til erkjendelsen af det troens og naadens høiere lys i den sande religion, som skal krone vor oprigtige sandhedssøgen.“

VIII.

Undersøgelsen.

De tanker og grundsætninger om „religion og kirke“, vi her har fremsat, deles unegtelig af en flersked af samtidens tænkende, religiøssindede mennesker. Alene en egte, sand religion vil kunne tilfredsstille deres erkjendelsestrang. Enhver uegte, vrang religion maa vige tilside. Ingensinde har den sande religion havt en videre, ædlere, ærefuldere missionsmark udstrakt for sig; og aldrig har religionens vrægebilleder, de uegte religioner, havt mere at frygte for og vanskeliggere for at holde sig oppe.

Hidtil har religionen i det hele og store havt at føre sine kampe mod hedendom og mod religiøse partistridigheder, mod indgroet vantro og vrangtro og alskens fordomme. I vor tid har menneskeandaen naaet til et modnere standpunkt. Paa de oplysningernes og erfaringernes trin, den befinder sig, nødes den menne-

¹⁾ Joh. 1, 9.

skelige erkjendelse at gaa tilbunds i religionsspørgsmaalet og komme til en afgjørende dom: enten helt ud erkjende og bestemme sig for religionens hele sandhed, eller helt ud lukke øinene til og mod fornuftens erkjendelse forkaste og fornegte al religiøs sandhed. Det er dette afgjørende enten-eller, som er oppe i tidens strømninger, og som ingen tænkende kan blive ganske uberørt af.

Den sande religions opgave er derfor ædel og høj overfor samtidens afgjørende udviklingstrin; og den vil løse denne opgave, som det sømmer sig den himmelbaarne sandhed. Den har intet at frygte af menneskefornuftens rette brug; den forlanger fuld, alsidig drøftelse. Som sand religion begjærer den fremfor alt vor frie overbevisning; thi ikkun den gjør os værdige til sandheden. Og som religionen forholder sig til det individuelle krav, saaledes til hele samfundet.

Den væsentligste, kraftigste løftestang for en nations aandsliv og udvikling er unegtelig dens religion. Den faar des større betydning og virkefelt, hvor det folkelige liv er ungt, friskt, fremadskridende i manddomskraft, og hvor nye samfundselementer er i stigende virksomhed. Thi overalt gjør sig der den frie overbevisning gjældende, som netop ogsaa er betingelsen for religionens befæstelse og fremgang. Det maa være en religion, som tiltaler fornuftens evne til at erkjende dens sandhed, som løfter vor højere og ædlere sans over den hverdagslige sfære; og som staar i det rette forhold til samfundets krav. En religion, som skaber nye, renere idealer for et folks videnskabsdyrkere, digtere og kunstnere; som bringer sjælene forøget lys og kraft til en mere selvbevidst, harmonisk, folkelig udvikling. Thi intet folk bliver i sandhed en nationalitet, d. v. s. enigt, udfoldende sine evners hele fylde med den for nationen eiendommelige stræben og kraft; kort, ingen nation virkeliggjør fuldtud sin bestemmelse som nation, forinden den bliver — ikke blot politisk og socialt, men ogsaa religiøst — ligesom af én sjæl og ett hjerte. Det er religionen, der sætter de dybeste rødder i menneskesjælen, idet den oplyser og skjærper forstandsevnerne, styrker viljekraften, tilskynder til al ædel og gavnlig daad. Det er derfor ogsaa givet, at et folks kulturtrin staar i nært forhold til, er i stadig vekselvirkning med den større eller mindre højhed, renhed og sandhed i dette folks religionsbevidsthed. Alle tiders historie, ogsaa vort eget lands, er der for at belære os om, at højdepunktet af det ærefulde i en nations liv har altid været i tidsrummet af den for nationen fælles højeste religiøse kulturudvikling.

Ethvert folk, der agter sig selv, maa erkjende, at det ikke formaar at udrette noget virkelig stort og varigt uden religionens virksomme indflydelse.

Men et folk bestaar af de enkelte personligheder. Jo større den enkeltes kundskabsevne og aandsmodenhed, jo flere hans betingelser for sandhedens erkjendelse og tilegnelse, des større ansvar overfor den mindre oplyste, den mindre kundskabsdygtige eller mindre begavede masse af folket.

Har vi først erkjendt sandhedsundersøgelsens

vigtighed og værd, vil vi gaa videre paa vor sandhedsøgende vei, i fuld tillid til, at vor undersøgelse omsider vil føre os til maalet.

(Fortsættes.)

Luthers sedelære.

(Kan først blive fortsat i et af de nærmestfølgende numre.)

Krucifixet.

den korsfæstedes billede, er det i den katolske kirke skik at give enhver døende i haanden, ligesom det ogsaa findes hos næsten enhver katolik. Hos protestanterne bestaar ikke denne fromme skik, om hvilken pastor Frants Bruun i sit foredrag forleden sagde: „I dødskampens stund, naar tankens kraft er svækket, og sjælen, omgivet af dødens skygger, søger et lysende punkt, hvorpaa den kan fæste sit blik til trøst, da er det nok for den, at man viser den Frelserens kors.“

Porsgrund.

Pastor Wang opholder sig i disse dage i Porsgrund for at indrede et kapel og bolig for en fastboende prest dersteds. Kapellet er allerede taget i brug, og den nye lille menighed er glad over endelig at have faaet et sted, hvor den kan bivaane det hl. messeoffer, modtage sakramenterne og forsamles til andagt. Til menighedsprest for stedet og omegn er udnævnt pastor Blom, fortiden ansat ved Jesu-Hjertes kirke i Trondhjem. Porsgrund bliver saaledes den 11te katolske menighed i landet, hvortil vi tør knytte haabet om, at vor kirke med tiden vil bære sine frugter. — Selve byen er liden og tæller ikke fuldt 4000 indbyggere; den ligger paa begge sider af den brede Skienselv, hvorigjennem flere af de store indsøer i Telemarken har udløb til havet, og er endnu en forholdsvis ung by. Et særpræg hviler over den ved flere industrielle anlæg, der fortjener anerkjendelse og vidner om foretagsomhed; de gjør byen til en kombineret liden fabriks- og søby. Iblant fabrikerne bør især nævnes en porcellænsfabrik, den eneste i landet. Den syssel-sætter ca. 200 mennesker, blandt hvilke flere udlændinge, der fra først af har givet anledning til vor kirkes virken i Porsgrund. Af „Grenmar“ ser vi, at pastor Wang holdt i søndags et foredrag i byens festivitetslokale over catholicismen og dens historie i Norge efter reformationens indførelse, og at foredraget var besøgt af en særdeles talrig forsamling — dernæst at „pastoren omtalte først de mange og bitre stridigheder, der til alle tider var blevne førte mellem det katolske og det protestantiske kirkesamfund, stridigheder, der ofte havde udartet til de afskyeligste grusomheder, hvorom historien kunde fortælle. Han dvælede dernæst ved den katolske kirkes enhed, hvorledes denne som moderkirken havde holdt sig uforandret i form og lære, medens alle de andre trossamfund som sekter havde skilt sig ud ifra denne.“ Avisen fortsætter og gjen-giver i velvillige ordelag den anden del af foredraget om vor kirkes historie her i landet efter den paatvungne religionsforandring. Men dette udelader vi, da vor korrespondent har lovet at sende udførligere referat.

Pater prior Scheer.

1. Den averterede række foredrag aabnedes i tirsdags under meget talrig deltagelse med et foredrag om Kristus og hans hl. kirke, der kortelig indeholdt følgende: Menneskeheden bærer i sig en trang til et høiere lys, til liv, til vei og veileder under jordelivet. Kristus er veien, sandheden og livet, menneskehedens lærer, prest og hyrde.

Forat Kristus kan være det for hele menneskeheden, saa maa Han altsaa forblive hos den og derfor stiftede Han sin kirke. I den forbliver Han selv, til den skjænker Han den Helligaand, den udstyrer Han med sin egen magtfuldkommenhed, Han gjør den til sin stedfortræder som menneskehedens lærer, prest og hyrde og lover den uforgjængelighed. Kristi forhold til kirken fremstilles af skriften som hovedets forhold til kroppen og som brudgommens forhold til bruden; st. Paulus drager endog parallellen imellem mand og hustru, der bliver to i ett kjød, paa den ene side — og mellem Kristus og kirken paa den anden side. Af det sagte sluttede prioren, at kirken, den levende organisme, gennem hvilken Kristus udøver sit tredobbelte forløser-embede og uddeler sin naade; den er den nye Eva — fremgaaet af Kristi side paa korset — med hvilken Han, den nye Adam, er formælet; den er moder til alle levende, i dens skjød frembringes børn for Gud, ligesom den siden opføder dem med ord og sakramenter til et evigt liv. Fremdeles følger det, at Kristus og hans kirke er uadskillelige, som hoved og krop, som mand og hustru; at endvidere Kristus findes udelukkende i sin kirke; at der kun kan gives en eneste Kristi kirke, fra hvilken man følgelig aldrig tør skille sig, og som det vilde være uforsvarligt, at holde sig skilt fra; sluttelig, at den eneste sande kirke umulig kan fare vild, hverken med hensyn til, hvad der er sandhed eller hvad der er Kristi vilje.

Af dette blik paa kirken stammer den kjærlighed, som katolikerne nærer til den, saa de gjerne ofrer liv og eiendom for dens æres skyld.

2. Det 2det foredrag handlede om pavens primat og ufeilbarhed. I Kristi yppersteprestelige bøn nedbad Han over sin kirke endrægtighed i sandheden. — Ethvert jordisk samfund, om end lidet, maa have et synligt hoved, om det skal kunne løse sin opgave som samfund. Saameget mere maa der i kirken — et samfund, der skal omfatte hele jorden og alle tider — være et midtpunkt for den enhed, som Vorherre vil vide bevaret; der maa være et synligt overhoved, en ufeilbar kilde for al autoritet. Og det er for kirken Roms biskop, som kaldes pave α : fader. Primatet bestaar i, at paven har som Petri efterfølger myndighed og jurisdiktion over hele kirken i religionssager, idet han er dens synlige overhoved og Kristi stedfortræder heneden. Primatet har intet nødvendigt sammenhæng med pavens jordiske souverænitæt, uden hvilken kirken jo har bestaaet i aarhundreder; ikke heller med den indflydelse, paven har øvet paa verdensbegivenhedernes gang. Pavens overhøiheid er ingen anmasselse, for den stammer fra Petrus,

hvem Kristus kaldte til at være klippen, grundvolden, styrkeren, overhyrde. Og denne myndighed til at bære og styrke kirken gaves ikke med hensyn til hans person blot, men til hans embede, saa den gik og maatte gaa over paa hans eftermænd til verdens ende. Det blev da ogsaa praktisk godkjendt allerede i det 1ste og 2det aarhundrede.

Skal endrægtighed i religiøs sandhed bevares, maa paven være ufeilbar. Hvordan ting fordreies i folks mund, ser man daglig; saa den blotte overlevering fra mund til mund vil kun fordreie den oprindelige sandhed. Bibelens døde bogstav lader sig udlægge, som enhver synes. Derfor maa der have en ufeilbar vogter af troen. Pavens ufeilbarhed bestaar i, at han ikke kan tage fejl, saa tidt han som Petri efterfølger og Kristi stedfortræder giver en, hele kirken bindende, kjendelse i tros- eller sedelære. Den er uafhængig af personlig dyd eller lærdom, saa paven som privatmand er istand til at synde og tage fejl som andre. Pavens ufeilbarhed flyder ud fra Petrus's. Ham skjænkede Kristus den ved at gjøre ham til klippen — ingen rullende sten, til grundvold — ingen vaklende mur, og ved at bede, at hans tro aldrig maatte aflade. Nye trossætninger kan paven ikke opstille, for han skal jo netop bevare ren den sum af troslære, som er bleven ham overleveret fra de forudgaaende tider. Men vilde man negte primat og ufeilbarhed, havde man ingen sikkerhed længer for, at ens tro er den gamle, er Kristi lære.

3. Foredraget i fredags var det smukkeste. Det handlede om bibel og overlevering: bibelen holdes høit af kirken, men traditionen er nundværlig. Kristus har kun fremsat sin lære mundtlig og befalet sine apostler at undervise mundtlig; ved det levende ord blev den kristne kirke grundlagt og udbredt, medens det nye testament først blev forfattet i løbet af aarhundredet. St. Paulus henviste menighederne og deres forstandere til at holde fast ved det overleverede, levende ord og at forkynde andre det, som atter kunde forkynde det videre. Tertullian siger, at „under strid med vranglærere skal man ikke paaberaabe sig den hellige skrift“, men paa menighedernes overlevering. — Kun fra den levende overlevering stammer bibelen, og kun denne overlevering kan belære om, at der bestaar en bibel, hvad bibelen er, hvilke bøger den indeholder, hvad der er inspireret. Fremdeles, bibelen udlægger ikke sig selv; st. Peter siger om Pauli breve, og erfaringen stadfæster det for de andre bøger ogsaa, at der er mangt, som er svært at forstaa. Bibelen er et dødt bogstav; den kan ikke udlægge sig. Heller ikke oplyser Helligaanden den enkelte læser; hvor kom ellers de mange, paa bibelen sig beraabende og hverandre modsigende sekter fra? Fornuften kan heller ikke udlægge bibelen; thi trossandhederne ligger over fornuftens rækkeevne. Hvem skal altsaa udlægge den? Det lærcebede, som har faaet befaling til at lære alle folk, og med hvem Kristus er alle dage.

Den katholske kirke har altid agtet og elsket bibelen. Den bevarede jo bibelen under forfølgelserne og under barbariet og afskrev den med yderste omhu,

med flid og kunst. Saasnart bogtrykkerkunsten var opfundet, blev bibelen trykt i folkemaal. I 1467 tryktes en 2den tysk oversættelse, den 1ste bærer intet aars-tal — er altsaa endnu ældre —; den 3dje tryktes i 1472, og siden mangfoldige. En spansk tryktes 1478, en italiensk i 1471; den sidste fik til aar 1500 17 andre oplag; en fransk tryktes i 1478 o. s. v. Inden reformationen gav altsaa kirken sine børn bibelen paa folkemaal ihænde. Vranglærdomme, der støttede sig paa skriften, nødvendiggjorde indskrænkning af friheden til at læse den. Kirken holder øie med oversættelser og tillader kun, at bibelen læses i udgaver, den har godkjendt som uforfalskede, og med et par oplysende ord ved de vanskelige steder. Kun „ukyndige og ubefæstede, der forvender skriften til sin egen fordærvelse“, er udelukkede fra brugen af den.

Det katholske Holland.

Først i løbet af dette århundrede har den katholske kirke i Holland sønderbrudt de lænker, i hvilke den kalvinistiske utaaalsomhed saa længe holdt den fangen. Før det 18de århundrede var katolikernes stilling i Holland meget usikker; befrielsen skulde komme fra Frankrige, som allerede saa ofte havde været et ubevidst redskab i Guds haand. Napoleon havde sat sin broder Louis paa tronen i Holland; denne fyrste var vistnok en sjelden undtagelse paa den tid — en god katolik. Uden at paalægge sine kalvinistiske undersaatte nogen trostvang, ansaa denne konge det for sin pligt at emancipere sine trosfæller, katolikerne, og Holland gjensaa da for første gang efter reformationen en katholsk biskop, den apostoliske vikar af Herzogenbusch. Desværre — i det mindste efter Napoleons anskuelse — opfattede Louis sin titel som konge af Holland alt for alvorlig; han vægrede sig bestemt ved at gaa ind paa den til fordel for keiseren paabudte fastlandssperring og ødelægge sit nye fædreland; derfor varede det heller ikke længe, før han blev afsat af sin frygtelige broder, og Holland blev da indlemmet i keiserdømmet (1810). Denne forandring i regjeringen var ikke til fordel for kirken; thi der var netop paa den tid den heftigste kamp mellem trone og alter.

Lykkeligvis var det franske herredømme ikke af lang varighed; for allerede Wiener-kongressen havde forenet Holland og Belgien under ett scepter og givet landet en protestantisk fyrste, hertug Vilhelm af Nassau, til konge. Den nye konge begyndte sin regjering med en katolikforfølgelse; biskoperne af Gent og Tournai blev kastede i fængsel og dømte til landsforvisning, presteseminarieerne blev lukkede, og man ærgrede presterne paa alle mulige maader. De belgiske katolikere taalmodighed fik omsider ende; der udbrød en revolution i aaret 1830, og Belgien blev da en uafhængig stat. Kong Vilhelm af Holland drog nytte af denne lærepenge; thi i fremtiden respekterede han bedre sine katholske undersaatte samvittighedsfrihed og underhandlede endog med Rom om at faa det katholske hierarki oprettet i sit land (1840). Protestanternes modstand blev imidlertid saa heftig, at kongen gav efter

og nøiedes med at anerkjende tre apostoliske vikarer med biskoppelig fuldmagt. Dette var ialfald et betydeligt fremskridt.

Men i aaret 1853, just som Pius IX havde oprettet hierarkiet i England, holdt han det for det rette øieblik at gjøre dette samme i Holland. Ved bullen Ex quo die (14de mars 1854) oprettede han erkebispedømmet Utrecht med de fire lydbispedømmer Harlem, Herzogenbusch, Breda og Roermond. Denne handling havde saavel i Holland som i England en skraalen fra de orthodoxe protetantere, jansenister og frimureres side tilfølge. Den forgivne jansenistiske erkebiskop af Utrecht protesterede offentlig mod bullen, som ikke anerkjendte hans officiele titel og satte ham simpelthen i lige linje med skismatikerne. Jansenisterne gik som bekjendt saa vidt i sin anmasselse, at de trods paven og kirken paastod at være katoliker og aldrig at have forladt den katholske kirke. Imidlertid beroligedes efterhaanden de ophidsede gemytter, og biskoperne tog sine bispesæder rolig i besiddelse.

Fra den tid udviklede det katholske liv i Holland sig uden larm. Man ser hos et saa apathisk folk som hollænderne ikke let saa store strømninger af den offentlige mening opstaa og føre sjælene til den katholske kirke, som der t. eks. er forhaanden i England. Den hollandske protestant er kun lidet modtagelig for begeistring, han har fundet det ham tiltalende ideal i den kalvinistiske læres kulde og stivhed. Ikke desto mindre er protestantismen i Holland som overalt en faldefærdig bygning. Saalænge man opretholdt Dor-drechter-synodens gamle formler imod anderledestænkende, kunde man skuffes med hensyn til bygningens bestaaen. Enhver lærestrid var umulig; statskirken regjerede jo som uindskrænket herskerinde over alle intelligenser. Men grundsætningen om fri forskning vedblev at gjære under dogmatiske formler ligesom indesluttet under en glasklokke, og ved dens første pust af religiøs frihed traadte raaddenskab og opløsningen for dagen. Fortiden gives der vel religiøse skikke i Holland; men efter upartiske iagttageres dom har hverken „presterne“ eller folket nogen tro længer. Under indflydelsen af de hemmelige selskaber, som undergraver Hollands jordbund, er Kalvins tørre og skarpe lære bleven til et uforfalsket fritænkeri. Jesu Kristi guddom, de hellige skrifteres indblæsning, undergjerningerne, tingenes overnaturlige ordning, kort sagt, alt, hvad der i den kalvinske lære var blevet tilovers af catholicisme, er for lang tid siden kastet overbord af de fleste prester. Sekternes anarki medfører statskirkens fuldstændige ødelæggelse. Baptister, anabaptister, remonstranter, methodister, kvækere, mormoner og pietister gjenempløier ligesom graadige maddiker dette raadnende lig.

Imidlertid voksede og styrkedes den saalænge undertrykte lille skare katoliker. Regjeringen havde indtil aaret 1835 slet ikke anført katolikerne i statistiken. Man troede i almindelighed, at antallet var meget ubetydeligt; hvor forbauset blev man derfor ikke ved at se, at de udgjorde tredjedelen af befolkningen. Indtil den dag idag er den katholske be-

folkning stedse tiltaget, som man kan se af følgende sammenstilling:

	Katholiker.	Indbyggere.
I aaret 1800	350,000	af 1,500,000
" — 1835	857,951	" 2,503,424
" — 1860	1,230,325	" 3,594,116
" — 1880	1,349,137	" 4,012,693
" — 1889	1,499,803	" 4,138,352

Og disse katolikere bærer sit navn med ære. Det store flertal opfylder med iver sine religiøse pligter, kun meget faa forsømmer paaskekommunionen, de fleste modtager de hl. sakramenter flere gange om aaret; alle bidrager de rundhaandet til sine biskopers og presters underhold; de overrækker hvert aar den hellige fader en betydelig sum peterspenge, og da der var tale om at forsvare pavens verdslige magt, stillede 3000 hollændere sig i de pavelige zuavers række.

I de sidste 50 aar tjener den hollandske regering ved sin egte liberalitet til mønster for mangen katolsk regering. Den katolske kirke nyder fuldstændig frihed, og biskopperne forvalter sine bispedømmer uden statens mellemkomst. Overalt bygges kirker, skoler og kollegier, i hvilke katolikerne kan raade, som de vil. Alle religiøse ordener har ret til at nedsætte sig i kongeriget; saavel under den tyske kulturkamp som under den sidste franske udvisning fandt de udviste ordensfolk tilflugt i det land, som saalænge havde været ugjestfrit mod dem.

Hvad den lille jansenistiske kirke angaar, saa uddør den langsomt i sin forstokkethed, tiltrods for at den søger at styrke sig ved forbund med gammelkatholikernes sekt. I aaret 1880 talte den 5986 tilhængere.

Vordende missionærer.

Forat kunne gjøre sig et begreb om den storartede missionsvirksomhed, kirken udfolder i alle verdensdele, kan tjene følgende sammenstilling af dens missionsskoler og deres elevantal: I Rom findes „Collegium Urbanum de Propaganda Fide“, som optager elever fra alle missionsegne ued den betingelse, at de efter udeksamineringen virker som prester i deres hjemland. Dette kolleg har 120 elever. Desuden findes i Rom apostlerne Petri og Pauli seminar for ydre mission med 13 elever; det skotske kolleg med 24 elever; det irske kolleg med 36 elever; nord-amerikanernes kolleg med 65 elever; kollegiet for Kanada med 18 elever; det græske kolleg med 28, og det armeniske med 20 elever.

Udenfor Rom findes følgende under Propagandaen staaende institute: Seminariet i London med 68 elever; missionsseminariet i Mailand med 17; Séminaire des missions étrangères i Paris med 228; missionsseminariet i Verona for negermission med 13; det albanesiske seminar med 27; det amerikanske kolleg i Löwen med 63; det engelske kolleg i Lissabon med 37; Brignol Sale kolleg i Genua med 21; det irske kolleg med 100; Pinauy-institut i Paris for missionen i Pondichéry med 90; det kinesiske kolleg i Neapel med 8; det skotske kolleg i Valladolid med 27; St. Josefs seminar i London med 59, St. Josefs seminar i Baltimore med 38 og missionshuset i Steyl med 237 elever.

Anmeldelse af katolske bøger.

P. Agostino da Montefeltros prædikener, holdte i Rom fasten 1889, oversatte af skolebestyrer S. A. Sørensen, er udkomne og koster kr. 2,30 Recension vil følge i et af de næste numre.

Benedikt fra Nursia og hans amme.

Af

Fr. Paludan-Müller.

(Fortsat.)

Benedikt.

Tænk, hvad glæde, naar vi begge
Smykkede med denne krone
Til et evigt samliv mødes,
Og hvor alle savn skal stilles
Tro hinanden haanden række!

Ammen,

Da vil søde taarer spildes,
Naar min Benedikt jeg armen
Ser imøde mig at strække;
Naar mit barn igjen jeg favner
Der, hvor aldrig mer man skilles:
Ingen krone da jeg savner,
Naar til hjertet dig jeg trykker.

Benedikt.

Da for os af dunkle skygger.
Med en trøst, som aldrig viger,
Paradisets sol opstiger;
Ikke den forgjængelige,
Der i purpur hist gaar under
Og mod natten ned nu higer.

Ammen.

Dagens sol, gaar alt den under?

Benedikt.

Den gaar under, og til vandring
Mig den vinker med det samme.

Ammen.

Ak, min dom du der afsiger!

Benedikt.

Nu farvel, min barndoms amme!

Ammen.

O farvel, mit hjertes søn!

Benedikt.

Kjære amme!

Ammen.

Kjære søn!

Og han kasted sig med varme
I sin ammes aabne arme,
Og i lang tid fast omsluttet
Holdt hun ham med graad i favnen.
Da rev atter han sig løs, og
Viskende af øiet taaren,
Med et ildfuldt blik mod himlen
og med opadløftet hoved
Vendte han sig bort og vandred,
Let og tynd og ungdomssmidig,
Nødad gjennem bjergets hulvei.
I hvis dunkle kløft hans kittels
Hvide farve dobbelt skinned.
Men paa samme plet stod ammen,

Begge arme strakte mod ham.
 Følgende med spændte blikke
 Skridt for skridt ham henad veien. —
 Længe tydelig hun saa ham;
 Solen i sin dybe dalen
 Med det gyldne skjær ham farved
 Nakken og de brune lokker,
 Og endnu han tabt ei syntes.
 Uvilkaarlig i sin længsel
 Efter ham et skridt hun gjorde:
 Da — ved veiens bratte dreining —
 Brat afsyne svandt han hende,
 Og ustanselige taarer
 Vælted frem af hendes øine
 Ved det mulm, som overskygged
 Pludselig det pinte hjerte.
 Bøiet fremad i sin smerte,
 End med armene udstrakte
 Mod det haab, der var forsvundet,
 Saa utrøstelig nu stod hun —
 Trøst dog vist hun havde fundet,
 Havde med profetisk blik hun
 Mægtet gjenstrænge tiden
 Og med efterverdens øie
 Seet sin Benedikt at straale
 Høi og herlig, som den dunkle
 Middelalders lyse heros;
 Seet ham som Europas lærer,
 Videnskabens første grunder,
 Folkeandens vise leder,
 Munkelivets faste styrer,
 Sterk i daad og ren i levnet;
 Seet ham seirende ved maalet,
 Ham, hvem kirken og historien
 Stor og hellig har benævnet.

Dette digt, skjønt saa levende malende, saa fint og let i sin stil, har udentvil forekommet nogle at have været utaalelig langt og pladsrøvende. Vi skal derfor hidsætte professor Daas udtalelse om det under sit foredrag paa universitetet i tirsdags: „Dette digt vil jeg anbefale Dem at læse; thi det er et i høi grad dybsindigt læredigt.“

Forøvrigt er digtets her medtagne slutning ikke historisk korrekt, idet nemlig ammen fulgte med ham, indtil han en skjøn dag pludselig var forsvunden.

Indenlandske efterretninger.

Kirkelige udnævnelser. Hs. høiærværdighed den apostoliske præfekt har foretaget følgende udnævnelser: Pastor Wilhelm Hartmann, hidtil rektor for St. Peterskirken i Fredrikshald, er ansat som rektor for den nyoprettede St. Ansgars-menighed i Kristianssand. Hans eftermand i Fredrikshald bliver pastor Aloysius Crul, hidtil rektor for St. Brigittas-kirke i Fredriksstad, til hvis rektor pastor Georg Yntema er beskikket. Pastor Yntema er fra Friesland og nylig optagen i vor geistlighed. Pastor Claudius Dumahut, hidindtil rektor for Jesu-hjerte-kirken i Trondhjem er udgaet af præfektorets geistlighed og agter at virke blandt skandinaverne i Nordamerika; pastor Cølestin

Riesterer, hidtil vikar ved nævnte kirke, træder i hans plads. Pastor Joseph Vignon, tidligere vikar ved samme kirke, indtager ved St. Halvards-menighed i Kristiania dens rektor, pastor Hagemanns sted, indtil denne, antagelig næste foraar kommer tilbage fra sin helbredsreise og selv overtager pladsen. Presten Heinrich Blom fra Holland, der nylig er optagen i vor klerus, er udnævnt til rektor for den nyoprettede Vorfrue-station i Porsgrund. Pastor Hubert Haas, nyviet prest fra Rhinprovinsen, er udnævnt til vikar ved Jesu-hjerte-kirken i Trondhjem. — Underveis til Norge befinder sig d'hr. pastor Aloysius Kleis og Peter Ugen, nyviede prester fra Luxemburg; disse ansættes foreløbig som hjælpeprester ved St.-Olafs-kirken i Kristiania.

I Fredrikshald holder hs. høiærværdighed præfekten idag confirmation og apostolisk visitats.

Soulykker. Af fangsafartøierne i Ishavsflaaden er „Haabet“ og „Anne Karine“ forliste. — „Stella“ af Sandefjord er bleven vrug i Atlanterhavet.

Udenlandske efterretninger.

Den paatænkte kanal fra Rouen til Paris vil blive 180 kilometer lang og anslaaes at ville koste 135 mill. francs.

Et togsammenstød har fundet sted mellem Filadelfia og Reading. 21 personer dræbtes, og 30 saaredes.

Til bilæggelse af den store strike i Sidney har parterne valgt en voldgiftsret bestaaende af kardinal Morran, erkebisp af Sidney, overdommeren i Viktoria og førsteministeren for Queensland.

Fra St. Gallen meldes, at 3 landsbyer i Rhindalen er afbrændt under en storm natten til den 22de.

En hvirvelstorm, som gik over Maning (Jowa), har ødelagt næsten samtlige huse og dræbt 12 personer. — En hvirvelstorm i forbindelse med vandflom har anrettet ødelæggelser navnlig i og omkring Marseille.

Ved et uheld paa den elektriske sporvei i Florens dræbtes forleden 6 personer.

Blandinger.

Hensigten helliger midlet. De vidunderlige ting de nordamerikanske protestantiske prædikanter kan præstere, er noksom bekendte. Methodistprest Nichols i Columbus (Ohio) har fundet paa et vistnok splinternyt trækplaster til fordel for kirkebesøget. Han har nemlig inde i kirken ophængt 13 bure med kanarifugle, der fylder hans gudshus (!) med sin sang og kvidder. Andre bure huser hvide duer (skal vel være symbol paa den Helligaand, som svæver over de fromme kirkegjængere), atter andre papegøier (turde maaske være symbol paa hr. pastoren selv). Disse plaprer naturligvis muntert løs; en af dem raaber uafsladelig: „Henrivende piger! henrivende piger!“ og de unge damer, som mener at høre til nævnte klasse af væsener, sænker rødmende sit lokkehoved ved den udsøgte artighed. Selvfølgelig kan hr. Nichols kirke glæde sig ved talrigt besøg.

Blomster ved begravelser. Der eksisterer i England en forening, hvis formaal er at modarbejde det overhaandtagende tidlige sløseri med kranse etc. ved begravelser. (En lignende forening synes høit paakrævet ogsaa hos os). Den berømte Londoner-prest Spurgeon har i disse dage tilskrevet foreningens sekretar et brev, hvis væsentlige indhold lyder saaledes: Jeg kan neppe tro, det kan være nødvendigt at sige, at omkostningerne paa blot ydre skue ved begravelser er bortkastede penge, er absurd, ja endog grusomt. Jeg har det haab, at folks almindelige forstand snart vil lægge af vaner, som virker trykkende paa enken og de faderløse ved at forlange udgifter af dem, som de ikke har raad til. At bedække et dødt legeme med forfængelige prydelser er stygt og upassende, („Grenmar“).